

Udtalelser. Dertil spjæde den ærebe Rigsdagsmand for Veile Amts 3die Valgkreds (Hammerich), at der er den Forskjel mellem Spandets og mit Forslag, at Spandet siger kan, hvor jeg siger skal, og den ærebe Kirke- og Underviisningsminister gjentager denne Ytring. De Herrer kunne have Ret, og dog tillader jeg mig at paastaae, at de have Uret. Med den ærebe Formands Tilladelse skal jeg tage mig den Frihed at oplæse nogle Linier af et Fordrag, som Spandet holdt ved 2den Behandling af sit Forslag; de findes i Rigsdagstidenden for 2den Session, Sp. 4566—67, og lyde saaledes: „Seg vil nemlig til 3die Behandling foreslaae, at det borgerlige Ægtefæb skal være det eneste gyldige, og at derimod den præstelige Vielse skal være fri, saa at det overlades Ægtefollene og den Præst, de henvende sig til, om de kunne faae Vielsen udført eller ikke. Det anseer jeg, og det har jeg i lang Tid anseet for det eneste Rigtige og Fornuftige, og jeg er, blot for at lempe mig efter den almindelige Folken mening, som man tillægger saa stor Vægt, gaaet ind paa, at den kirkelige Vielse kunde vedblive som hidtil for dem, der ønskede det og fandt det forargeligt at indgaae et borgerligt Ægtefæb; men jeg troer nu, at den Forargelse ikke mere vil finde Sted.“ De see altsaa, mine Herrer, at Spandet, hvad jeg meget godt vidste, baade i den første og den anden Redaction af sit Forslag havde sagt „kan“, hvor der hos mig staaer „skal“, men De see ogsaa, at Spandet ved 2den Behandling erklærede, at han i lang Tid havde indseet, at det var det eneste Rette og Fornuftige, at der stod „skal“, og at han vilde indbringe dette „skal“ til 3die Behandling. De maae ikke forstaae mig saaledes, mine Herrer, som om jeg i sjerne Maade vilde drage den Uvillie, som mit Forslag kunde medføre, fra mig over paa den Hædersmand, hvis Navn jeg nys har nævnt, og af hvem jeg har oplæst enkelte Linier; det kan umulig være min Hensigt, og jeg vilde heller ikke kunne opnaae den, hvis jeg havde den; thi Spandets Navn er saa agtet og anseet, at jeg forgjæves vilde prøve paa at rokke derved. Jeg kunde, som sagt, ikke have den Hensigt, thi der er vel Saa, der med større Øiagtelse høre sig for Spandet end jeg, men

naar man, saaledes som man har gjort, vil stille mellem Spandets Forslag og mit og vil bruge Spandets Forslag som et Vaaben mod mig, saa vil man dog tillade mig, at jeg svarer mig og at jeg gjør Dem opmærksomme paa, at ret forstaaet har jeg Spandet med mig, og de andre Herrer have ham ikke med sig. Nu er da altsaa Spørgsmaalet: hvorfor skal der staae skal og kan ikke staae kan? Dertil svarer jeg ganske simpelt med, hvad jeg allerede tillod mig at bemærke under den indledende Behandling: kun af en borgerlig Grundvold kan der fremspire borgerlige Rettigheder og Forpligtelser, og af en kirkelig kan der kun fremspire kirkelige. Jeg veed meget godt, at Rigsdagsmanden for Kjøbenhavn 3die Valgkreds (D. Müller) fandt denne Ytring ikke alene urimelig, men modsagt af det Bestaaende, af det i alle Lande og til mange Tider Bestaaende. Ja, dersom den ærebe Rigsdagsmand anseer en Ting for godtgjort og forsvaret dermed, at man kan paavise: saadan skeer det nu, og saadan er det skeet i lang Tid, og saadan er det skeet mange Steder; dersom han altsaa mener, at Brugen i og for sig forsvarer Noget, saa skal jeg kun tillade mig at gjøre ham opmærksom paa, at der er Noget, som kaldes Misbrug, og det er efter min Overbeviisning et sørgeligt, for ikke at sige et skammeligt Misbrug, der til mange Tider har fundet Sted. Det er en sørgelig Begrebsforvirring, naar man har troet at kunne udlede kirkelige Rettigheder og Forpligtelser af en borgerlig Grundvold og borgerlige af en kirkelig. Nei, den Sætning staaer fast, at ethvert Træ, enhver Plante maa bære Frugter efter sin Natur og kan ikke bære andre. Dermed kunde jeg altsaa svare, men jeg skal ikke lade det berøe derved, jeg skal tillade mig at paastaae, at mit Forslag ikke indfører noget væsentligt Nyt, det borgerlige Ægtefæb have vi allerede og have altid haft det. Den ærebe Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen) sagde dette paa det Nærmeste, og det var mærkeligt, at han ikke kom til at sige det ligefrem; han sagde nemlig: der mangler kun en udtryffeligt Erklæring ved Ægtefollenes Indskrivning, saa have vi det borgerlige Ægtefæb. Ja, det er rigtigt, der